

carre (amb evident error *c* per *t*) (*Mi. Hi. Cat.* II, 54, 52), variant en *Be-* que seria bella confirmació de l'etimologia; però cal dir que no és de fiar, vista la freqüent confusió de les lletres *e/o* en l'escriptura del temps: de fet, en tots dos docs. es llegeix *Beldís* ⁵ (= *Boldís*), i en el segon també *Boron* = *Borén*.

ETIM. En efecte en *E.T.C.* I, 139, vaig establir mitjançant una sèrie de NLL paral·lels tots ells d'alt Pall. i Rbg. (referint-me en primer lloc al proto-basc del nostre NO, però també al basc de tots temps), que ¹⁰ el basc, gràcies al seu joc constant entre *r*, forma sense article, i la forma articulada *-rra* no sols confon de vegades *r* i *ř* en els seus mots hereditaris, sinó quasi sistemàticament canviava el romànic *-AR(E)* en *-arre*. Ex.: GENEST-ARE 'matoll o vessant ple de ginesta' > *Gines-* ¹⁵ *tarre*, SCALARE > *Escalarre*, i així *Tovarrés*, *Toscarri*, *Siscarri*, *Llastarri*, *Noarre* i fins *Villarué* → *Villarrué* (veg. encara els fets anàlegs observats a l'article *Bolvir*).

D'on es dedueix, lògicament, que *Bonestarre* era ²⁰ també romànic basconitzat d'aquesta manera; i havia de correspondre a un romànic pur *Bonestar* o *Benestar*.

El mot que ens és conegut en català i el romànic tot, és *benestar*: cat., oc. ant. *benestar*, cast. *bienestar*, ²⁵ i els homòlegs fr. *bien-être*, it. *benessere*.

No podem descartar però que el romànic primitiu del Pallars, que s'hi va mesclar amb el proto-basc, encara supervivent en una llarga etapa de bilingüisme (*E.T.C.* I, 119-120) usés *lo bonestar* en lloc del comú ³⁰ *benestar*; car hi ha variants d'aquesta formació, en tots sentits: *Bellestar* s'ha convertit en NLL en bastantes comarques (Urgellet, Maestrat etc.), i un mot *bellestar* esdevingué apellatiu en diversos sentits: *un bellestar* 'un pavelló de parc' en la Història dels *Set* ³⁵ *Savis*, del nostre S. XIII; en el *Llibre de les Dones* d'Eiximenis trobem «a aquel devem dar tota nostra amor, del qual havem tot nostre ésser e *ben-ésser*» en el ms. I (86r^o b), però en lloc d'això es llegeix «e *bon-ésser*» en el ms. més antic (A, cap. 121).

Però d'altra banda també fóra legítim creure que en *Bonestarre* no sols és obra del basc pallarès la *-rr* sinó també la *o*, per contaminació del mot basc *on*: equivalent i traducció del romànic *bo*; de fet ja vaig demostrar que el basc *on*, a l'alt Aragó, no sols restava viu ⁴⁵ sinó adulterador dels NLL romànics, p. ex. en el nom del poble de *Uncastillo*: nom sobre el qual actuaria fortament l'*On-Gaxtelu* basc, equivalent del romànic CASTELLUM BONUM (*Castellbò*), actuació perceptible no sols en la primera síl·laba del nom, sinó també en ⁵⁰ l'ordre poc romànic adjectiu + substantiu. Romànic BENESTARE canviat en *Bonestarre* per influència dels mots bascos en *On-* 'bo' i en *-arr*.

Res té a veure *Bonestarre* amb el nom de *Bonastre* (com acabem de veure en aquest article): No anava ⁵⁵ ben orientat Mz.Pi. en suggerir-ho (*VII Congr. Ling. Rom.*, p. 72).

¹ Són dos docs. de la colle. del P. Caresmar que aquest va traslladar a Fossà, per publicar-los a la colle. Moreau (XLIV, 119). Fossà entengué que la ⁶⁰

comtessa *Eislon*a que signa tota sola el segon doc. és la mateixa que *Ellosa* que signa amb el seu marit Artald el primer doc., indatat. Però són dos NPP distints, parònims (aquest provinent de *ELDOSA*, i aquell de *AGISLO*, -ON (germànics)); la comtessa *Eislon*a (vol. XLIV, f° 83) declara, en un doc. datat de l'any 4 (del rei Philippus = 1109) ser filla del «comes Martinus de Castella», i que ho fa mentre el seu marit és presoner del rei moro de Saragossa. En realitat les dues mullers semblen ser diferents (segon matrimoni) cosa que no veié Fossà: el primer doc. és, doncs, una mica anterior a l'altre, en el qual no consten tots aquests NLL, però sí bastants, quasi tots en la mateixa forma; si bé no tinc nota inequívoca de la forma del nom de *Bonestarre* en aquest document.

Bonet, -eta, V. *Bon-* adj. *Boneu*, V. *Bon-* NP germ. *Bonfill*, V. *Bofill* i *BON-* adj. *Boni*, V. *BONA* pre-rom.

BONIC

I *Bonet* eren també derivació de *bo* (cf. apèndix a *Bona-* àr.). L'antecedent d'aquest ja es documenta en ll. vg. (Schuchardt, *Der Vokalismus des Vglat.*); com a NP, a penes cal dir que és molt antic en català: «ego *Bonetus Cerdanus* ---», «ego *Boneta* et maritus meus» aa. 1187, 1196 (*Cart. Poblet*, 42, 38); i també en oc., de manera que ja fou nom d'un sant, d'on el nom del poble *Saint Bonnet*, en el districte de Nimes, ja doc. cap a l'a. 1160 (*Hist. Lgd.* v, 1210). Tan antic era en el nostre territori, que ja fou subjecte a la metafonía en l'ús genitiu: *VILLA BONÏTTI* > *Villa Boniti*, prop de Palau del Vidre i citat junt amb el Voló a. 976 (colle. Mor.), «*Villa Bonid* citat entre St. Cebrià i *villa Savagix*, a. 991 (id. id. xiv, 214); i Ponsich (*Top.* 39) hi afegeix una forma *villa Bonita*, a. 981. D'ací que ocasionalment quedés també estereotipat com a NP en aquesta forma: *Bonit* cogn. a. 1518 (en un doc. de Cívís, del *Spill* de Castellbò, f° 88r^o). I possiblement és també aquesta l'explicació de la *i* de l'adj. cast. *bonito* (passat que sigui per hibridisme entre *bonet(o)* i *bonico*).

Cal separar-ne un nom de muntanya: *El Bonet*, cim també dit *El Broc de Canada* te. Serradui (xviii, 166. 25) Rbg. comparat, per la seva forma adés amb un *bonet* de capella, adés amb el broc d'unes canadelles d'església.

Bonifaç, -aci, *Bonifai*, V. *BON-* adj. *Bonifós*, V. *Boronat* *Bonj(o)an*, *Bonjorn*, *Bon-li-sap*, *Bonmàcip*, *Bonmatí*, *Bonmosso*, V. *BON-* adj. *Bonnàber*, V. *Monnàber* (vol. I, s. v.)

Mas *Bonnegre* (també dit *Can Mosca*) te. Peratallada (xxii, 195.20): sense més documentació és impossible decidir si ve de *Bosc-negre* o de *Montnegre*.